

НАЦІОНАЛЬНА ЕКСПЕРТНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ
ЗАХИСТУ СУСПІЛЬНОЇ МОРАЛІ

04053, м. Київ, вул. Артема, 73, тел. 486-11-61, E-mail:info@moral.gov.ua

21.11.2014 № 1452/14 на № _____ від _____

Обласні державні адміністрації,
Київська міська державна
адміністрація

Щодо падання Рекомендацій

На виконання рішень Національної комісії від 16.10.2014 №№ 2,3,7,8 надсилаємо Вам затверджені Рекомендації щодо визначення ознак віднесення друкованої, аудіовізуальної, електронної та іншої продукції, а також переданих та отриманих по комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до продукції, яка пропагує бузувірство та блюзнірство, яка принижує і ображає націю чи особистість за національною ознакою, яка пропагує війну, яка пропагує фашизм та неофашизм до відома та використання в роботі.

Були б вдячні за пропозиції щодо можливих змін та доповнень до вищезазначених Рекомендацій.

Додаток: Рекомендації на 13 арк.

Голова

В.В. Костицький

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Національної експертної
комісії України з питань захисту
суспільної моралі від 16.10.2014 № 2

РЕКОМЕНДАЦІЙ

**щодо визначення ознак віднесення друкованої, аудіовізуальної,
електронної та іншої продукції, а також переданих та отриманих по
комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до інформаційної
продукції, яка пропагує бузувірство та блюзнірство**

Загальна частина

1. Рекомендації щодо визначення ознак віднесення друкованої, аудіовізуальної, електронної та іншої інформаційної продукції, а також переданих та отриманих по комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до інформаційної продукції, яка пропагує бузувірство та блюзнірство (далі – Критерії) визначають оцінку інформаційної продукції, яка пропагує бузувірство та блюзнірство у межах державного нагляду за дотриманням вимог чинного законодавства у сфері захисту суспільної моралі.
2. Мета Критеріїв – визначення ознак інформаційної продукції, яка пропагує бузувірство та блюзнірство для проведення дослідження, запобігання її суб’єктивному оцінюванню при проведенні експертизи та виявлення порушень чинного законодавства у сфері захисту суспільної моралі.
3. Застосування Критеріїв передбачає встановлення відповідності інформаційної продукції вимогам чинного законодавства України у сфері захисту суспільної моралі.
4. Визначення термінів, що використовується у Критеріях:

блюзнірство – зневажливо-знуща́льне, образливе, глузливе ставлення до чого-небудь шанованого і шанобливого; знуща́ння над державними символами, національними і релігійними святыннями, видатними науковими відкриттями, витворами мистецтва, благородними вчинками, подвигами, моральними нормами, пам'яттю великих людей, героїв тощо; форма зневажання чогось, що цінується іншими як святе і високе; уїдливі глузування, знуща́ння, неповага до правил життя і/або релігійних обрядів.

бузувірство – як релігійний фанатизм (сліпа, пристрасна відданість своїй вірі, безрозсудна одержимість); жорстокість на ґрунті релігійної нетерпимості до інших вірувань, до іновірців; жорстоке ставлення до кого-, чого-небудь;

інформаційна продукція – будь-які матеріальні об'єкти, предмети, друкована, фото-, аудіо-, теле-, кіно-, радіо- та відеопродукція, реклама, повідомлення та матеріали, продукція засобів масової інформації, електронних засобів масової інформації, інформаційна продукція в мережі Інтернет та інших телекомуникаційних мережах, комп'ютерні ігри, мобільний контент;

пропаганда – форма комунікації, спрямована на поширення фактів, аргументів, чуток та інших відомостей для впливу на суспільну думку на користь певної спільноти чи громадської позиції.

Особлива частина

1. Критерії інформаційної продукції, яка пропагує бузувірство та блюзнірство.

1.1. До інформаційної продукції, яка пропагує бузувірство належить продукція, яка містить одну з нижчезазначених ознак:

супроводження релігійної нетерпимості різкими поведінковими і емоційними проявами, такими як злоба, лютъ, немилосердність, безсердечність, безжалісність;

поєднання зображенъ релігійної символіки (яка дає змогу ідентифікувати, що йдеться саме про бузувірство) із зображенням жорстоких насильницьких дій, насамперед фізичного насильства і його важких наслідків. До проявів насильства, які можуть зашкодити здоров'ю людини, відносять такі зображення насильницьких дій:

- жорстока бійка (завдавання ударів руками і ногами, боротьба, задушення, потоплення) на ґрунті релігійної нетерпимості;

- фізичні тортури, умисне заподіяння болю і страждань жертві на ґрунті релігійної нетерпимості;

- убивство людей, свідоме спричинення насильницької смерті, страта на ґрунті релігійної нетерпимості;

- використання для вчинення насильства на ґрунті релігійної нетерпимості зброї (холодної, вогнепальної, важкої);

- показ того, хто намагається накласти на себе руки (спроби самогубства, образ самогубства, здійснений суїцид) на ґрунті релігійної нетерпимості;

- масовий характер насильства (велика кількість постраждалих) на ґрунті релігійної нетерпимості;

інструктивність зображення насильства (реалістичність зображення у звичних для людини обставинах життя, можливість повторення людиною зображених насильницьких дій) на ґрунті релігійної нетерпимості;

демонстрація важких наслідків учиненого насильства на ґрунті релігійної нетерпимості: серйозні тілесні рани та ушкодження (юшить кров, перерізане горло, відірвані кінцівки, каліцтво), зображення понівечених мертвих людських тіл (трупів, що розкладаються; скелетів; тіл, у яких видно внутрішні органи; згорілих тіл; тіл без кінцівок, із зяючими ранами; тіл, розпухлих через перебування у воді, тощо);

високий ступінь агресивності зображення релігійної нетерпимості (коли жорстокість насильства або його важкі наслідки і страждання жертв підкреслюються за допомогою спеціальних засобів впливу, як то: крупний план, деталізація вражуючих подrobiць, повтори, спеціальні ефекти, аудіальний або музичний супровід тощо);

на ґрунті релігійної нетерпимості, пов'язана із демонстрацією надзвичайно наляканіх людей, які вочевидь перебувають у стані страху, з такими фізичними характеристиками, як паніка, спітніння, трептіння, шок, втрата мови, масова істерія, крик та плач (особливо якщо налякані люди не отримують негайної підтримки і порятунку);

задіяність у зображені релігійної нетерпимості насильства і як жертв, і як агресорів неповнолітніх, особливо малих дітей до 6 років;

вчинення бузувірства позитивними героями, відсутність негайного осуду насильства і жорстокості, демонстрація насильства в гумористичному контексті.

1.2. До інформаційної продукції, яка пропагує блюznірство належить продукція, яка містить одну з нижчезазначених ознак:

спрямованість на навмисне приниження чиєїсь гідності. Зневага супроводжується почуттям презирства, відсутністю належної поваги до кого-небудь або до символів;

можливість наслідувати дії, узвичаєння способів взаємодії, які припускають приниження гідності як норму, коли приниження перестає сприйматися в негативному сенсі;

маскування під гумористичне ставлення, але не є гумором, через навмисність спричинення переживання образи, гіркоти, досади, жалю, горя;

брутальна мова (нечензурна лайка, матюки, грубі непристойні вирази, образливі вирази, що принижують гідність);

вчинення дій, які підлягають релігійним заборонам, навмисне викривлення ритуалів, грубе перешкоджання здійсненню релігійних ритуалів.

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Національної експертної комісії
України з питань захисту суспільної моралі
від 16.10.2014 № 3

РЕКОМЕНДАЦІЙ

щодо визначення ознак віднесення друкованої, аудіовізуальної, електронної та іншої інформаційної продукції, а також переданих та отриманих по комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до інформаційної продукції, яка приижує і ображає націю чи особистість за національною ознакою

Загальна частина

1. Рекомендації щодо визначення ознак віднесення друкованої, аудіовізуальної, електронної та іншої інформаційної продукції, а також переданих та отриманих по комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до інформаційної продукції, яка приижує і ображає націю чи особистість за національною ознакою (далі – Критерії) визначають оцінку інформаційної продукції, яка приижує і ображає націю чи особистість за національною ознакою у межах державного нагляду за дотриманням вимог чинного законодавства у сфері захисту суспільної моралі.

2. Мета Критеріїв – визначення ознак інформаційної продукції, яка приижує і ображає націю чи особистість за національною ознакою для проведення дослідження, запобігання її суб'єктивному оцінюванню при проведенні експертизи та виявлення порушень чинного законодавства у сфері захисту суспільної моралі.

3. Застосування Критеріїв передбачає встановлення відповідності інформаційної продукції вимогам чинного законодавства України у сфері захисту суспільної моралі.

4. Визначення термінів, що використовуються у Критеріях:

інформаційна продукція – будь-які матеріальні об'єкти, предмети, друкована, фото-, аудіо-, теле-, кіно-, радіо- та відеопродукція, реклама, повідомлення та матеріали, продукція засобів масової інформації, електронних засобів масової інформації, інформаційна продукція в мережі Інтернет та інших телекомуникаційних мережах, комп'ютерні ігри, мобільний контент;

ментальність (розум, мислення, спосіб мислення, душевний склад) – полісемантичне поняття для позначення глибинного рівня людського мислення, що не обмежується сферою усвідомленого і сягає в несвідоме;

нація (плем'я, народ) – історична спільність людей, що складається в ході формування спільноті їх території, економічних зв'язків, літературної мови, деяких особливостей культури і характеру. Полісемантичне (багатозначне) поняття, що застосовується для характеристики великих соціокультурних спільнот індустріальної епохи. Існують два основні значення терміна:

- політична спільнота громадян певної держави – політична нація (нація-держава) – це сукупність політично суб'єктивних громадян, що здійснюють колективні національні інтереси через механізм власної політичної організації – національної держави;

- етнічна спільнота (етнос) – спільнота, яка має спільну ментальність та історичне походження, з єдиною мовою і самосвідомістю (як особистим відчуттям «національної ідентичності», так і колективним усвідомленням своєї єдності і відмінності від інших), власною державністю або прагненням до її створення;

образа – умисне приниження честі і гідності особи, виражене в непристойній формі;

особистість – поняття, вироблене для відображення соціальної природи людини, розгляду її як індивіда, як суб'єкта соціокультурного життя, що розкривається в контекстах соціальних відносин, спілкування і предметної діяльності, соціально зумовлена система психічних якостей індивіда, що визначається залученістю людини до конкретних суспільних, культурних, історичних відносин. Стійка система соціально значущих рис, що характеризують особу як члена того чи іншого суспільства або спільноти;

роздмухування національної ворожнечі і ненависті – розповсюдження будь-яких ідей і поглядів, що підривають довіру і повагу до певної національності, а також викликають заневагу та (або) почуття ненависті до традицій, культури, способу життя, релігійних обрядів громадян даної національності тощо;

Особлива частина

1. Критерій інформаційної продукції, яка принижує і ображає націю чи особистість за національною ознакою.

До інформаційної продукції, яка принижує і ображає націю чи особистість за національною ознакою належить продукція, яка містить одну з нижчезазначених ознак:

роздмухування національної ворожнечі та ненависті, приниження національної честі і гідності;

образа почуттів громадян у зв'язку з їх належністю до певної нації;

пряме чи непряме обмеження прав громадян у зв'язку з їх належністю до певної нації;

встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян у зв'язку з їх належністю до певної нації.

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Національної експертної
комісії України з питань захисту
супільної моралі від 16.10.2014 № 7

РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо визначення ознак віднесення друкованої, аудіовізуальної,
електронної та іншої інформаційної продукції, а також переданих та
отриманих по комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до
інформаційної продукції, яка пропагує війну**

Загальна частина

1. Рекомендації щодо визначення ознак віднесення друкованої, аудіовізуальної, електронної та іншої інформаційної продукції, а також переданих та отриманих по комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до інформаційної продукції, яка пропагує війну (далі – Критерії) визначають оцінку інформаційної продукції, яка пропагує війну, у межах державного нагляду за дотриманням вимог чинного законодавства у сфері захисту супільної моралі.

2. Мета Критеріїв – визначення ознак інформаційної продукції, яка пропагує війну для проведення дослідження, запобігання її суб'ективному оцінюванню при проведенні експертизи та виявлення порушень чинного законодавства у сфері захисту супільної моралі.

3. Застосування Критеріїв передбачає встановлення відповідності інформаційної продукції вимогам чинного законодавства України у сфері захисту супільної моралі.

4. Визначення термінів, що використовується у Критеріях:

агресія – це будь-яка форма поведінки, яка націлена на спричинення шкоди іншій живій істоті, яка не бажає подібного поводження;

агресивність – відносно усталена риса особистості, що виражає готовність до агресії;

антиукраїнська пропаганда – заклики, агітація, які здійснюються з метою розповсюдження інформації, яка заподіює або може заподіяти шкоди основоположним принципам Українського суспільства, що нормативно закріплені в Конституції України та (або) інформації, яка суперечить системі поглядів і уявлень, які регулюють поведінку людей у суспільстві, а саме системі етичних норм, правил поведінки, що склалися у суспільстві на основі

традиційних духовних і культурних цінностей, уявлень про добро, честь, гідність, громадський обов'язок, совість, справедливість тощо, які мають звичаєве закріплення в Українському суспільстві (формуються, оновлюються, підтримуються, виконуються та контролюються щодо їх виконання більшістю суспільства);

бойові дії – збройні дії або виконання стратегічного, оперативно-тактичного, тилового, навчального або адміністративно-тилового бойового завдання;

війна – складне суспільно-політичне явище, пов'язане з розв'язанням протиріч між державами, народами, національними і соціальними групами з переходом до застосування засобів збройної боротьби, що відбувається у формі бойових дій між їх збройними силами; специфічна форма вияву соціальних відносин, у якій домінує збройна боротьба як продовження політики, що підпорядковує своїм цілям усі сфери суспільного життя; під час війни ведуться політична, дипломатична, економічна, інформаційна та інші види боротьби, які підпорядковуються її цілям та інтересам; організована збройна боротьба між державами, суспільними класами тощо;

військова окупація – тимчасове насильницьке захоплення озброєними силами однієї держави території іншої держави без придбання суверенних прав на неї;

військові дії – протиборство сторін у війні; організоване застосування сил і засобів, видів збройних сил, стратегічних та оперативних угруповань на території військових дій для досягнення політичних і військових цілей. Військові дії ведуться на суші, в повітрі, на морі в формі операцій, битв, бойових дій, в т.ч. боїв і ударів, і можуть бути наступальними і оборонними;

військовий конфлікт – найчастіше вживається по відношенню до міждержавних збройних конфліктів;

військово-політична обстановка – домінуючий стан військово-політичних відносин суб'єктів політики та їх військових організацій на даний момент (період) часу. Найважливішим параметром військово-політичної обстановки мирного часу є ступінь небезпеки розв'язання війни (военного конфлікту);

державна територія – частина поверхні земної кулі, розташована в межах кордону держави і знаходиться під її суверенітетом. За своїм складом поділяється на сухопутну, водну і повітряну;

жертви війни – людські втрати в збройних силах і серед цивільного населення воюючих держав, включаючи людей, які повністю або частково втратили працевдатність внаслідок поранення або захворювання, пов'язаного з

війною. До жертв війни належать також особи, котрі позбулися під час війни притулку та інших умов існування;

збройне вторгнення – вступ збройних сил однієї або кількох держав по суші, повітря або з моря на територію іншої держави без згоди її уряду. Є актом агресії, як правило, здійснюється раптово;

збройний конфлікт – форма вирішення протиріч між державами (коаліціями держав) або всередині держави з обмеженим застосуванням військової сили;

інформаційна продукція – будь-які матеріальні об'єкти, предмети, друкована, фото-, аудіо-, теле-, кіно-, радіо- та відеопродукція, реклама, повідомлення та матеріали, продукція засобів масової інформації, електронних засобів масової інформації, інформаційна продукція в мережі Інтернет та інших телекомуникаційних мережах, комп'ютерні ігри, мобільний контент;

пропаганда – форма комунікації, спрямована на поширення фактів, аргументів, чуток та інших відомостей для впливу на суспільну думку, соціальну групу, національність, особу на користь певної спільної справи чи громадської позиції;

пропаганда війни – публічні заклики до воєнного протистояння або до розв'язування воєнного конфлікту, а також виготовлення матеріалів із закликами до вчинення таких дій з метою їх розповсюдження або розповсюдження таких матеріалів.

Особлива частина

1. Критерії інформаційної продукції, яка пропагує війну.

1.1. До інформаційної продукції, яка пропагує війну належить продукція, яка містить одну з основних ознак:

позитивне оцінювання та (або) публічні заклики до війни, воєнного конфлікту, непокори із застосуванням будь-яких силових, в тому числі збройних методів, які несуть очевидну загрозу здоров'ю та життю населення, руйнування (винищення) міст та інших населених пунктів, промислових зон та підприємств України тощо, з метою захоплення влади і зміни конституційного устрою або територіальної цілісності України;

зміст інформаційної продукції полягає в інтерпретації поточних подій, спрямованого для збройного протистояння мас, яке супроводжується деструктивними вигадками та залякуваннями населення щодо масового

винищення населення певного регіону (регіонів), представників інших політичних поглядів, віросповідання та національних меншин України.

1.2. До інформаційної продукції, яка пропагує війну належить продукція, яка містить одну або більше з додаткових ознак:

антиукраїнська пропаганда;

демонстрація та (або) така, що містить опис сцен невиправданого насилля щодо мирного населення учасниками збройного конфлікту;

знущання над державними символами (герб, прапор, гімн) перекручування фактів, маніпуляція історичним минулім;

деморалізація патріотизму та виконання конституційних обов'язків людини і громадянина;

створювання негативних стереотипів «ворогів» та перенесення цих образів на своїх супротивників (хунта, фашисти, бандерівці, петлюровці, тощо), руйнування родової пам'яті і зв'язку поколінь, висміювання національних традицій та інше, що деморалізує патріотизм та відданість Україні.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Михайло Григорович Краснов", is positioned diagonally across the page.

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Національної експертної
комісії України з питань захисту
суспільної моралі від 16.10.2014 № 8

РЕКОМЕНДАЦІЙ

**щодо визначення ознак віднесення друкованої, аудіовізуальної,
електронної та іншої інформаційної продукції, а також переданих та
отриманих по комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до
інформаційної продукції, яка пропагує фашизм та неофашизм**

Загальна частина

1. Рекомендації щодо визначення ознак віднесення друкованої, аудіовізуальної, електронної та іншої інформаційної продукції, а також переданих та отриманих по комунікаційних лініях повідомлень та матеріалів до інформаційної продукції, яка пропагує фашизм та неофашизм (далі – Критерії) визначають оцінку інформаційної продукції, яка пропагує фашизм та неофашизм у межах державного нагляду за дотриманням вимог чинного законодавства у сфері захисту суспільної моралі.

2. Мета Критеріїв – визначення ознак інформаційної продукції, яка пропагує фашизм та неофашизм для проведення дослідження, запобігання її суб’єктивному оцінюванню при проведенні експертизи та виявлення порушень чинного законодавства у сфері захисту суспільної моралі.

3. Застосування Критеріїв передбачає встановлення відповідності інформаційної продукції вимогам чинного законодавства України у сфері захисту суспільної моралі.

4. Визначення термінів, що використовуються у Критеріях:

ідеологія фашизму – сукупність політичних ідей та поглядів, які: заперечують усі напрями суспільно-політичної думки щодо рівноправності та свободи людини незалежно від її расової та національної приналежності, політичних та релігійних поглядів; звеличують роль вождя (фюрерство) або організації (партиї) на фоні зменшення ролі людської особистості у житті суспільства та держави; дозволяють застосування будь-яких методів, в тому числі насильства та жорстокості, для боротьби та винищення антифашистських та (або) будь-яких інших ідей та поглядів; доводять необхідність створення мілітаристської держави та пропагують війну як природній засіб боротьби за життєвий простір; застосовують культ насильства та жорстокості щодо людей та їх прав на життя і свободи (жертви нацистських переслідувань);

ідеологія неофашизму (неонацизму) – сукупність політичних ідей та поглядів, які виникли після Другої світової війни в окремих країнах світу, повністю або частково базуються на ідеології фашизму (нацизму) та пристосовані до їх політичних, історичних та економічних проблем;

інформаційна продукція – будь-які матеріальні об'єкти, предмети, друкована, фото-, аудіо-, теле-, кіно-, радіо- та відеопродукція, реклама, повідомлення та матеріали, продукція засобів масової інформації, електронних засобів масової інформації, інформаційна продукція в мережі Інтернет та інших телекомунікаційних мережах, комп'ютерні ігри, мобільний контент;

заклик до фашизму (нацизму) та неофашизму (неонацизму) – звертання до певної групи людей в усній, письмовій або іншій формі щодо сприйняття ними ідеології фашизму (нацизму) та неофашизму (неонацизму) як єдиної державної чи національної ідеології та (або) здійснення певних актів чи дій, метою яких є пропагування та (або) розповсюдження такої ідеології, що протирічать основним зasadам конституційно-плюралістичної демократії;

неофашизм – поняття, яке об'єднує деякі сучасні праворадикальні рухи, що є ідейними і політичними правонаступниками розпушених після Другої світової війни фашистських організацій. Неофашизм культує ірраціоналізм, проповідує культ сили як універсальний метод вирішення суспільних проблем;

пропаганда – форма комунікації, спрямована на поширення фактів, аргументів, чуток та інших відомостей для впливу на суспільну думку на користь певної спільної справи чи громадської позиції;

пропаганда фашизму (нацизму) та неофашизму (неонацизму) – діяльність, спрямована на розповсюдження фашистської (нацистської) та неофашистської (неонацистської) ідеології з метою впливу на громадську думку, виправдання, поширення чи звеличення такої ідеології;

фашизм – різновид політичного режиму, концепція, а також радикальна авторитарна імперіалістична ідеологія, характерними ознаками якої є сильний культ особи, мілітаризм, тоталітаризм, імперіалізм та ідея постійної війни й панування; соціально-політичні рухи, ідеології і державні режими право- тоталітарного типу; об'єднання в єдине ціле правих і лівих політичних спектрів.

Особлива частина

1. Критерії інформаційної продукції, яка пропагує фашизм та неофашизм.

До інформаційної продукції, яка пропагує фашизм і неофашизм належить продукція, яка містить одну з нижчезазначених ознак:

наявність прямих закликів до відродження та наслідування фашистської ідеології;

зображення (відтворення) фашистської символіки років Другої світової війни, яка подається в ореолі позитивного відношення до фашизму, що спонукає до його наслідування, а не осуду;

публічне заперечення чи виправдання злочинів фашизму проти людяності, вчинених у роки Другої світової війни, зокрема злочинів, здійснених тими, хто згідно рішення Нюрнбергського процесу боровся проти антигітлерівської коаліції і співпрацював з фашистськими окупантами, пропаганда неонацистської ідеології, виправдання злочинів фашистів і їх прибічників;

наявність твердої позиції проти будь-якого розділу зв'язку політичних поглядів на лівий-правий спектр, через його недостатність для опису своїх переконань;

обґрунтування переваги і обраності однієї, обраної в силу цього панівної нації, дискримінація стосовно інших «чужорідних», «ворожих» націй і національних меншин, класів, рас, індивідів, груп індивідів, суспільств, партій, профспілок тощо;

утвердження насилля і терору з метою придушення політичного противника і будь-яких форм інакодумства;

заперечення прав і свобод людини;

насадження режиму, заснованого на принципах тоталітарно-корпоративної державності, однопартійності та вождизму;

заперечення демократії та відкритості влади;

мілітаризація суспільства, створення воєнізованих формувань, трактування війни як обов'язок суспільства;

заперечення ліберальних доктрин;

наруга над могилами військових або учасників Другої світової війни, загиблих під час проведення військових дій Другої світової війни та жертв нацистських переслідувань.